

simonsen
vogtviig

Juridiske sider ved eier- /generasjonsskifte i selskaper

Advokat Tore Holtan

18. januar 2017

www.svw.no

Eier-/generasjonsskifte

Et veiskille for familiebedrifter:

- skal virksomheten selges ut av familien, eller
- skal eierskapet overføres til neste generasjon

Tema:

- I. Vurderinger som må gjøres ved veivalget
- II. Noen juridiske verdidrivere ved salg av virksomheten
- III. Noen juridiske forhold ved generasjonsskifte

I. Vurderinger som må gjøres ved veivalget

- Generasjonsskifte i levende live eller ved død

Hvilke interesser skal ivaretas ved eier-/generasjonsskiftet:

- Hensynet til arvingene
 - Fordeling av verdier og eierinteresser blant arvingene, men samtidig sikre godt eierskap for virksomheten
 - Sørge for givers økonomiske og/eller styringsmessige sikkerhet ifm. generasjonsskiftet
 - Skape forståelse for generasjonsskiftet blant arvingene
 - Rettferdighet blant arvingene. Resultatrettferdighet -
Prosessrettferdighet

I. Vurderinger som må gjøres ved veivalget forts.

- Hensynet til virksomheten
 - Valg av fremtidig leder og organisasjon
 - Virksomhetens forhold til tredjemann, regulatorisk, finansielt, operasjonelt - "change of control"
 - Finansiering og eventuell utløsning av medarvinger
- Skatte- og avgiftsoptimalisering

II. Noen juridiske verdidrivere ved salg av virksomheten

1. Prosessen

- Forbered og planlegg prosessen i god tid
- Etabler kontakt med finansiell og juridisk rådgiver så tidlig som mulig
 - Sørg for å få tilgang til så mange kjøpere som mulig
 - Struktur salgsporsessen
 - Auksjonsprosess
 - Konfidensialitet
 - Eksklusivitet
 - Due diligence

II. Noen juridiske verdidrivere ved salg av virksomheten

2. Selskapsrettslig struktur forut for salg

- Holdingselskap
- Driftsselskap (er)
- Eiendomsselskaper

3. Hva er viktig for kjøper – kommersielle forhold

- Kontantstrøm
- Tilgang til marked/kunder
- Komplementær virksomhet
- Stordriftsfordeler

II. Noen juridiske verdidrivere ved salg av virksomheten

4. Etabler en sikker juridisk ramme rundt selskapets virksomhet

- Sikkerhet rundt registrerbare rettigheter
 - Patent
 - Varemerke
 - Navn
 - Design – mønster
 - Domene
- Sikkerhet rundt ikke-registrerbare rettigheter
 - Forretningshemmeligheter
 - Tekniske forhold
 - Lisenser
 - Innkjøps-/kundeavtaler
 - Kontrakter
 - Forsknings- og utviklingsavtaler
 - Markedsplaner
 - Strategi

II. Noen juridiske verdidrivere ved salg av virksomheten

- En side mot
 - Ansatte
 - Kunder og leverandører
 - Samarbeidspartnere
- Elementer i avtaleverket
 - Konfidensialitetsbestemmelser
 - Eksklusivitet
 - Konkurransereguleringer
 - Rettigheter til resultater

II. Noen juridiske verdidrivere ved salg av virksomheten

5. Selgers due diligence

- Gjennomfør egen due diligence før mulige kjøpere får tilgang til opplysninger om målselskapet
 - Skriftlighet
 - Avtaler
 - Selskapsdokumentasjon
 - Nøyaktighet
 - Oversiktighet

II. Noen juridiske verdidrivere ved salg av virksomheten

Egen due diligence:

- Skaper trygghet for hva selger antas å etterspørre av opplysninger
- Egenkontroll av at antatt vesentlige forhold er dokumentert og i orden før kjøper slipper til i datarommet
- Gir mulighet for å avklare eller rette opp forhold før kjøper påpeker det etter sin gjennomgang
- Man unngår støy rundt forhold i målselskapet og diskusjon knyttet til prisavslag; og

Det å ha orden i papirene er en verdidriver som i seg selv inngir tillit og seriøsitet

II. Noen juridiske verdidrivere ved salg av virksomheten

6. Transaksjonsavtalen – typisk innhold

- Hva som erverves – aksjer – innmat
- Selgers garantier for selskapet/virksomheten
 - Omfanget henger delvis sammen med graden av orden i selskapet og kjøpers funn ved sin selskapsgjennomgang
 - Garantiene gir selger risiko for senere erstatningskrav fra kjøper – omfang og typer garantier
 - Forsikring mot garantiansvar
- Oppgjørsform ved overdragelse av aksjer
 - "Locked Box"
 - Balansejustert kjøpesumsberegning
 - Beregning av arbeidskapital
- Selgers forhold etter overdragelsen – arbeidsplikt/konkurransforbud

III. Noen juridiske forhold ved generasjonsskifte

1. Skatt - avgift

- Ingen arveavgift
- Ingen skatteplikt – skattemessig kontinuitet som innebærer at arverver overtar givers skattemessige posisjoner

2. Selskapsrett

- Skal giver overlate hele virksomheten til arvingen(e) – og
- Hvordan skal virksomheten kunne holdes samlet, dersom verdiene fordeles på flere arvinger?

III. Noen juridiske forhold ved generasjonsskifte forts.

- Giver ønsker å beholde (en viss) kontroll
 - Ulike aksjeklasser hvor f.eks. giver beholder en eller flere A-aksjer som har stemmerett (og eventuelle andre rettigheter) og arvingen(e) gis B-aksjer som ikke har stemmerett

NB! B-aksjene vil etter loven ha noen ufravikelige rettigheter som kan påvirke A-aksjenes mulighet for styring - må vurderes individuelt

- A-aksje(r) overføres til arvingen(e) ved et senere tidspunkt eller ved særskilt hendelse
- Bør reguleres gjennom egen aksjonæravtale

III. Noen juridiske forhold ved generasjonsskifte forts.

- Hvordan virksomheten skal kunne holdes samlet på en hånd, men hvor verdien av virksomheten fordeles på flere
 - Alle selskapets aksjer konverteres til B-aksjer uten stemmerett som fordeles på arvinger
 - En arving får i tillegg A-aksje(r) med stemmerett
 - A- og B-aksjer kan ha ulike mekanismer knyttet til overdragelse og annen disponering av de ulike klassene
 - Bør reguleres gjennom egen aksjonæravtale
 - Forkjøpsrett
 - Medsalgsrett
 - Medsalgsplikt

III. Noen juridiske forhold ved generasjonsskifte forts.

3. Andre forhold

- Forholdet til bedriftens bank
 - Change of control som covenant i lånefasilitet
- Regulatoriske forhold
 - Konesjoner og tillatelser knyttet til person
- Forholdet til kunder og samarbeidspartnere
- Change of control klausuler

Kontakt

➤ Advokat Tore Holtan

Telefon 73 84 58 18 / 958 04 100,

E-post: tho@svw.no